

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.551/2016/6. szám

A Debreceni Ítéltábla dr. Pallagi Ádám ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű, II.rendű felperes neve II. rendű, III.rendű felperes neve III. rendű (mindhárman: cím) felpereseknek - dr. ... jogtanácsos által képviselt I.rendű alperes neve (cím) I. rendű, dr. Major Emese ügyvéd (cím) által képviselt II.rendű alperes neve (cím) II. rendű alperesek ellen szerződés részleges érvénytelenségének a megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 7.P.21.528/2015/22. sorszámú ítélete ellen a felperesek 24. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperesek egyetemlegesen kötelesek megfizetni az I. rendű alperesnek 15 nap alatt 15 000 (tizenötezer) forint fellebbezési költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A II. és a III. rendű felperes a D., K. dűlő 65. szám alatti ingatlan megvásárlásához hitel felvételéről az O. C.d.-i ingatlanközvetítői irodájában P. L. közvetítővel tárgyaltak. Ennek során a kedvezőbb törlesztőrészek miatt az engedményes I. rendű alperes jogelődje, a B. M. Ingatlanfinanszírozási Zrt. (a továbbiakban: hitelező) deviza alapú szerződéses konstrukcióját választották.

2008. április 7-ei keltezéssel a II. és a III. rendű felperes, április 8-án az I. rendű felperes és házastársa, a néhai Sz. M. I. kockázatteltáró nyilatkozatot írtak alá azzal, hogy annak tartalmát teljes egészében átolvasták, értelmezték és megértették és ennek ismeretében döntöttek a deviza alapú kölcsönszerződés megkötéséről. A kockázatteltáró nyilatkozat tartalma szerint „*a szerződő feleknek tudomásuk van arról, hogy a kölcsön forinttól eltérő devizanemben történő nyilvántartása, illetve a fedezeti pénzüvadék forintban történő elhelyezése többletkockázatot tartalmaz, amelyek a devizanemek árfolyamainak egymástól független és eltérő mozgásából, illetve változásából fakadhatnak. Ebből következően az adós a kölcsön eredeti devizanemében kifejezett tartozásának forintellenértéke akár rövid idő alatt és akár jelentős mértékben is megnőhet, illetve csökkenhet. A devizában nyilvántartott kölcsön törlesztésére és visszafizetésére (ideértve a kamatok, kezelési költség és egyéb díjak összegét is) megállapított összegek forintellenértéke akár rövid idő alatt és akár jelentős mértékben is megnőhet, illetve csökkenhet. A devizában nyilvántartott kölcsönök*

kamata a devizapiacon érvényes kamatlábakhoz igazodik és eltérően mozoghat a forintkamatlábaktól".

Az igényelt hitelre 2008. május 21-én **P. L.** az induló, az alap és türelmi idő után fizetendő törlesztőrészt tartalmazó, tájékoztató jellegű írásbeli kalkulációt készített, azzal, hogy a finanszírozás konkrét feltételei az adósminősítés eredményétől függnének. 2008. május 23-án a finanszírozási ajánlat már a konkrét adatokkal készült.

A hitelezővel a II-III. rendű felperesek mint adósok, az I. rendű felperes és néhai házastársa mint adós, haszonélvező 2008. május 27-én az ingatlan hátralékos vételárának a finanszírozására megkötötték a kölcsönszerződést.

A kölcsön 1.1. pontban meghatározott kondíciói: a devizaneme CHF, az összege a folyósításkori árfolyamon 9 989 840 forint, a futamideje 240 hónap.

A 2.4. pont szerint *„A hitelező a devizában megállapított kölcsön összegét a folyósítási árfolyam alkalmazásával átváltja és forintban fizeti meg, kivéve az adós külön kérelme esetén, amennyiben az adós tartozása devizában áll fenn.;* a 3.10. pont szerint *„Az adós a devizában nyilvántartott fizetési kötelezettségeit forintban köteles teljesíteni, amelyek törlesztési árfolyamon számolt forint ellenértékét a hitelező számolja ki és közli az adóssal, illetve a devizaárfolyam eltérésekből eredő különbözeteket a hitelező az üzletszabályzatban meghatározott módon havonta utólag számolja el".*

A szerződés szerint az adósok a lakástakarék szerződésük megtakarítási összegét a hitelezőre engedményezték, a tőketörlesztésre a futamidő első 58 hónapjára haladékot, türelmi időt kaptak. Azalatt megfizetniük csak a kamatot, a kezelési költséget, a rendelkezésre tartási jutalékot kellett. A türelmi idő lejártát követően adósok a kölcsön tőkeösszegét a hátralévő futamidő alatt a hitelező által a megtakarítás figyelembevételével meghatározott törlesztőrésztartozásokban kötelesek teljesíteni.

A felperesek a kölcsönszerződéssel egyidejűleg az ingatlanra önálló zálog- és vételi jogot alapító szerződést kötöttek, közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tettek, és átvették a hitelezőtől az üzletszabályzatát és a kondíciós listát.

A hitelező 2011. október 27-én tájékoztatta a felpereseket arról, hogy a szerződésből származó követelését az I. rendű alperesre engedményezte. 2012. december 19-én közjegyzői okiratban rögzítették a jogutódlást, kiegészítették és módosították a kölcsönszerződést.

A felperesek a pontosított, az árfolyamkockázatra vonatkozó hitelezői tájékoztatás nem megfelelő voltára alapított keresetükben a kölcsönszerződés részleges, az 1.1., a 2.4. és 3.10. pontjai érvénytelenségének, annak jogkövetkezményeként pedig annak a megállapítását kérték, hogy 2015. februártól a tartozásuk 5 546 628,93 forint, amelyet havi részletekben 2022. januárig kötelesek megfizetni. A II. rendű alperes ennek túrésére kérték kötelezni.

Az I. rendű alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a felek között a felülvizsgált elszámolás megtörtént, a felperesek a forintosítás mellőzését nem kérték, így a törvény erejénél fogva szerződésük módosult, melynek eredményeként kereseti kérelmük okafogyottá vált. A kockázatteljesítő nyilatkozatok tartalma alapján az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének eleget tett.

A II. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Egyetemlegesen kötelezte a felpereseket az I. rendű alperesnek 30 000 forint perköltség megfizetésére azzal, hogy a 36 000 forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítéletének az indokolásában előljáróban azt rögzítette, hogy az egyedileg aláírt kölcsönszerződés rendelkezéseit támadó érvénytelenségi keresetről 2008. május 27. napján hatályos jogszabályok alapján és arra figyelemmel döntött, hogy a szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződés, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 2. számú melléklet III/5. pont szerinti fogyasztási kölcsönszerződés.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 205. § (4), 209. § (1), 209/A. § (2), a Hpt. 203. § (6) bekezdés, (7) bekezdés a) pont felhívásával, a 6/2013. PJE és 2/2014. számú PJE határozatok iránymutatása alapján az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem megfelelő voltára alapított keresetet alaptalannak ítélte.

Megállapította, hogy a hitelező a szerződéskötést megelőzően a felpereseket, és az I. rendű felperes férjét írásban, az általuk aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban tájékoztatta. E tájékoztatás közérthetően és részletesen tartalmazta a devizaárfolyam változás esetére a törlesztőrészek akár jelentős mértékű, bármilyen irányú változásának a lehetőségét. Erről a kockázatfeltáró nyilatkozat aláírása során, illetve az előzetes megbeszélés alkalmával **P. L.**-től szóban is tájékoztatást kaptak. A tájékoztatás világosan és közérthetően tartalmazta az árfolyam kockázatát.

A felperesek azt a perben nem bizonyították, nem is állították, hogy az írásbeli tájékoztatásuk mellett a hitelező felelősségi körébe eső forrásból olyan nem megfelelő tartalmú és konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő tájékoztatást kaptak, amelyből - az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjével mérve - alappal gondolhatták úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van maximuma). Kérdéseket a szerződés aláírása során sem tettek fel, a szerződés deviza alapú tartalma „elbagatellizálódott”, mivel a részletfizetés várható összegére koncentráltak.

Az elsőfokú bíróság a kockázatfeltárással kapcsolatos előzetes tájékoztatás szempontjából annak a körülménynek, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot az I. rendű felperes és a férje nem a közvetítő irodájában írta alá, nem tulajdonított jelentőséget. Megállapította, hogy a hitelező eleget tett a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének. A felperesek nem részesültek olyan téves tartalmú tájékoztatásban, amely alapján a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számukra nem világosnak vagy nem érthetőnek és ezen keresztül tisztességtelennek, tisztességtelen szerződési feltételként semmisnek minősülne.

A pervesztes felperesek perköltségviseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján rendelkezett. Az I. rendű alperest képviselő jogtanácsos munkadíját a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 3. § (2) bekezdés a) pont alapján állapította meg. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés b) pont szerint számított, meg nem fizetett kereseti illetéket a felperesek személyes költségmentessége folytán a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban tárgyú 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (1) bekezdés és 14. §-a alapján az állam viseli.

A felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását a kereseti kérelmüknek megfelelően kérték. Az indokaik szerint az elsőfokú bíróság az általa helyesen megállapított tényállásból helytelen jogkövetkeztetésre jutott. Nem megfelelően értékelte a kockázatfeltáró nyilatkozatok keletkezésének körülményeit, azt, hogy a szerződés aláírását egy hónappal megelőzően és nem a közvetítő irodájában írták alá, illetve nem kaptak belőle példányt. Csak később dőlt el, hogy CHF alapú kölcsönt vesznek igénybe.

Az I. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság szerződéskötéskor hatályos jogi szabályozás alapján hozott érdemi döntésével egyetértett és osztotta a jogi indokolását is. Az elsőfokú ítélet helyes indokainak szükségtelen megismétlését mellőzve a fellebbezési érvek értékelésével az indokolását csupán kiegészítette.

A szerződés megkötésekor hatályos Ptk. 209. § (4) bekezdés törvényi kógens szabálya a tisztességtelenség vizsgálata alól kivont esetként úgy rendelkezett, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

A Ptk. 209. § (4) bekezdést csak 2009. május 22-i hatállyal módosította a 2009. évi XXXI. törvény 1. § (2) bekezdése - (5) bekezdésként - úgy, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek. A jogalkotó ezzel biztosította a TANÁCS 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelve (a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről) 4. cikk (2) bekezdésnek való megfelelést, amely szerint a feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

Az Unió által elfogadott, a tagállamok által a csatlakozás időpontjától közvetlenül alkalmazandó jogi aktusok a tagállamok jogával szemben elsőbbséget élveznek, a nemzeti jog szabályai az uniós jog alkalmazását nem akadályozhatják. A tagállamok jogrendszereiben az Európai Unió joga a közösségi jogi aktus közvetlen vagy közvetett hatálya függvényében érvényesül, az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 288. cikke (az EKSz. korábbi 249. cikke) értelmében csupán az elérendő célokat illetően kötelező irányelv - a „Közösséghez való hűség” elvén alapuló - jogharmonizációs kötelezettségén keresztül. Az irányelv nem rendelkezik horizontális hatállyal, azaz nem hivatkozható magánszemélyek közötti viszonylatban. Más a helyzet az irányelv konform értelmezése esetén. Az Európai Unió Bírósága arra kötelezi a nemzeti bíróságokat, hogy a nemzeti jogszabályokat magánszemélyek közötti viták esetén is lehetőség szerint a szóban forgó irányelvi rendelkezés betűjének és szelleméhez legközelebb álló módon értelmezze annak érdekében, hogy az irányelvben rögzített cél megvalósulhasson, és az EUMSz. 288. cikkének sérelme minimális legyen. A nemzeti bíróság a közvetlen hatállyal bíró irányelvi rendelkezést köteles alkalmazni még az egyértelmű, világos nemzeti jogszabállyal szemben is (2/2014. Polgári jogegységi határozat III. 1. második és harmadik bekezdés).

A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja szerint is a rendelkezés tisztességtelensége vizsgálható és megállapítható akkor, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.

A Hpt. a fogyasztóvédelmi rendelkezéseket tartalmazó XXIX. fejezetében az ügyfelek tájékoztatásának a 203. § (1)-(5) bekezdésben az általános, a (6)-(7) bekezdéseiben pedig a devizahitel nyújtására irányuló, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződésekre korlátozott szabályait állapította meg.

A Hpt. 203. §-ának a 2005. január 1-től hatályos, a 2004. évi LXXXIV. törvény 30. §-ával módosított (6) bekezdése alapján a pénzügyi intézménynek devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén kellett feltárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, és annak tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazoltatnia. A (7) bekezdése a) pont e kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaként írta elő az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

A 2004. évi LXXXIV. törvény e rendelkezést megállapító 30. §-ához fűzött, az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok jogalkalmazása során a jogszabályok szövegének értelmezésekor elsőbbséget élvező jogalkotói indokolás szerint a külön kockázatfeltáró nyilatkozatban a fogyasztók figyelmét felhívni arra kell, hogy a devizahitel az árfolyam változása esetén jelentős kockázatot is rejt magában, a törlesztőrészletek megemelkedhetnek.

A nyilatkozatnak az elsőfokú bíróság által az ítéletének az indokolásában kiemelt, a kereset elbírálása szempontjából releváns tartalma e törvényi követelményeknek megfelel. Az elsőfokú bíróságnak ebben a kérdésben kifejtett indokolása összhangban van a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával, és az annak értelmezése kapcsán kialakult bírói gyakorlattal.

A fellebbezés érvei ellenében mutat rá az ítéletábra arra, hogy a külön kockázatfeltáró nyilatkozat, amelyben a pénzügyi intézmény feltárja a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, és azt az ügyfél az aláírásával igazoltan tudomásul veszi, értelemszerűen a szerződéskötést meg kellett, hogy előzze. Annak, hogy a fél a nyilatkozatát hol teszi meg, írja alá, nem releváns.

A szerződés 3.10. pontja az üzletszabályzat 8.6. pontjával egyező egyértelmű rendelkezése, miszerint az adóst forintban teljesítendő és törlesztési árfolyamon számolt fizetési kötelezettség terheli, a devizaárfolyam eltérésekből eredő különbözeteket a hitelező havonta utólag elszámolja el, a kockázatfeltáró nyilatkozat azon tartalmának felel meg, hogy az adós a devizában nyilvántartott kölcsön forintban történő törlesztésekor az árfolyamváltozást követő forintellenértéket fizeti meg. Az üzletszabályzat I. forgalom meghatározása szerint a törlesztési árfolyam a törlesztés napján vagy az azt megelőző napon jegyzett, a hitelező üzlethelyiségeiben közzétett hivatalos árfolyam.

Azt, hogy az adósok az őket terhelő árfolyamkockázattal tisztában voltak, igazolja az is, hogy a 2012. december 15-én a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény alapján kötött gyűjtőszámlahitelszerződésükre tekintettel 2012. december 19-én a felek a kölcsönszerződést is kiegészítették. Ennek indoka pedig a CHF árfolyam jelentős ingadozása hatásának átmeneti tompítása volt. Ennek érdekében az adós felpereseknek lehetett írásban kezdeményezni a törlesztési árfolyam rögzítését.

A fent kifejtettekre is tekintettel az elsőfokú bírósággal egyezően az ítéletábra is úgy ítélte meg, hogy a szerződés szövegéből és azt megelőzően a hitelező által nyújtott tájékoztatásból az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt felperesek számára egyértelműen felismerhető, illetve világosan érthető volt az, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őket terheli, és hogy az árfolyam rájuk nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Ezért a keresettel támadott szerződéses kikötések tisztességtelenségét nem lehetett megállapítani.

Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét - a felek erre történt figyelmeztetését követően tárgyaláson kívül hozott határozatával - a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban is elvesztés felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján viselik az I. rendű alperes Ükr. 3. § (3), (5) és (6) bekezdés szerint, és a fellebbezési ellenkérelem alapján értékelt képviselői tevékenység figyelembevételével megállapított fellebbezési költségét. A Kmr. 13. § (1) bekezdés és 14. § alapján a fellebbezési illetéket is az állam viseli.

D e b r e c e n, 2016. október 13.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -